

مشاور عالی وزیر جهاد کشاورزی در گفت‌وگوی اختصاصی با ماهنامه انجمن پسته ایران مطرح کرد

خودکفایی هدف نیست!



را به دلیل نداشتن کنجاله سویا به کشتارگاه بفرستیم. گفتند: گندم غذای اصلی مردم است. باید توجه داشته باشیم که توان تولیدمان را بالا ببریم؛ منتهی نه به هر قیمت! بایستی یک طرح برای راهبرد کشاورزیمان داشته باشیم. از آب چگونه استفاده کنیم؟ چگونه سرمایه‌گذاری کنیم؟ چگونه جلوی ضایعات را بگیریم؟ و بهره‌وری تولید را بالا ببریم؟ اگر در این راستا به خودکفایی گندم رسیدیم، برای کشور خوب است. نه اینکه بگوییم که حتماً در گندم باید خودکفا شویم.

سیاست اگر به جای اینکه آب را صرف محصولی مثل پسته کنیم، به سمت گندم سوق دهیم. این ائتلاف منابع نیست؟

دست دولت که نیست. هر کسی می‌تواند این کار را بکند. امسال قیمت خرید تضمینی گندم برابر قیمت‌های بین‌المللی است. سال‌های قبل کمتر از قیمت بین‌المللی بود.

شما حساب کنید که کل پسته‌کاران ما چند نفر هستند ما حدود سه میلیون گندم‌کار داریم. کسانی که کم بضاعت هستند. اگر این‌ها زندگی نداشته باشند خیلی مسائل اجتماعی ایجاد می‌شود. نمی‌گوییم که گندم خودکفا شود، می‌گوییم که استفاده بهتر از آب، خاک و سرمایه کنیم. اگر در این راه رسیدیم به خودکفایی گندم خوب است.

سیاست استفاده بهتر از آب، خاک یا همان بهره‌وری با مکانیزیم‌های سنتی که پیش از این بوده، به نظر شما شدنی است؟

بالاخره باید به آن سمت برویم. الان عملکرد چغندر قند ما به بالای ۵۰ رسیده است. عملکرد ذرت به بالای ۷۰ رسیده است. عملکرد گندم الان پایین آمده، دهه هشتاد نزدیک چهار تن بود.

سیاست ذرت یک محصول خیلی آب‌بر است، درست است؟

بله.

سیاست ولی تولیدش را داریم دنبال می‌کنیم. نگاه شما به مفهوم تجارت آب مجازی چیست؟

آن یک مقوله دیگری است. اولین کتابش را خودمان در اتاق بازرگانی چاپ کردیم. یکی از راه‌های ما این است که به سراغ آب مجازی برویم. منتهی باید مطالعه کنیم در چه زمین‌هایی، چه محصولاتی در کنار راهکار استفاده بهینه از آب داشته باشیم. راهکارهای استفاده‌ی

ماهنامه پسته- در دوره قبلی محمود حجتی به عنوان وزیر جهاد کشاورزی، معاون امور زراعت وزارت جهاد کشاورزی بود. اینک سیدمحمدحسین شریعتمدار مشاور عالی وزیر جهاد کشاورزی است. شنیدن دیدگاه‌ها و نظرات شریعتمدار که هم در بخش خصوصی و هم در بخش دولتی تاثیرگذار است، خالی از لطف نیست.

سیاست آقای شریعتمدار! گردهمایی کیش را چطور دیدید؟

گردهمایی را خیلی موفق دیدم. بخصوص از دو جنبه؛ یکی موافقت‌نامه‌ای که بین مسوولان وزارت جهاد کشاورزی و انجمن پسته ایران منعقد شد که از این به بعد مسایل تحقیقات پسته توسط انجمن پسته ایران دنبال شود و این یک موفقیت برای بخش کشاورزی است. در همه‌ی دنیا کشورهای پیشرفته در مسایل ترویج، آموزش، تحقیقات و ... بخش خصوصی مشارکت می‌کند. در کشور ما از پسته که شروع می‌شود به دو دلیل امکان توفیق دارد؛ یکی به این دلیل است که کسانی که در پسته هستند، از نظر تجربی، بینش و علمی، آدم‌های برجسته‌ای هستند که ممکن است در سایر محصولات کشاورزی به این تعداد نباشد. یکی هم توان مالی انجمن و بخش اقتصاد پسته، ضامن توفیق همکاری جدید است. اگر موفق شود و دلیلی ندارد که موفق نشود، برای سایر محصولات هم مثل پنبه، شکر، نخیلات می‌شود همین راهکار را جلو رفت. دولت توانش محدود است و هیچ جای دنیا دولت مطلقاً تمام کارهای تحقیقات و آموزش و ترویج را به عهده ندارد.

سیاست اما دولت و بخش خصوصی در پاره‌ای از مسایل، با هم اشتراک نظر ندارند. بخش خصوصی معتقد است دولت دارد با سیاستگذاری‌هایی که می‌کند در اقتصاد کشاورزی مداخله می‌کند. مثلاً نگاه دولت‌مردان بخش کشاورزی به حمایت جدی از دانه‌های روغنی است. این سیاست‌های حمایتی را در بخشی مثل پسته شاید کمتر ببینیم. شما این مداخلات را چطور ارزیابی می‌کنید؟

آدم باید کل مسائل کشور را ببیند. یک زمانی من در دانشگاه روم در جمع اساتید علوم زراعی بودم. گفتند ما گندم را بیش از قیمت بین‌المللی از کشاورزان مان خریداری می‌کنیم. از ایشان سوال کردم دلیلش چیست؟ گفتند: ما یادمان نمی‌رود که سال ۱۹۸۰ آمریکا برای واردات کنجاله‌ی سویا محدودیت برایمان قائل شد و ما مجبور شدیم که تعداد زیادی از گاوهایمان

بهینه از آب هم، بالا بردن water productivity است. یعنی به ازای یک متر مکعب آب، چقدر محصول به دست می‌آید. یکی هم به ازای هر متر مکعب آب، چقدر درآمد دارد. باید این دو مورد را در نظر بگیریم. در کنارش مساله تجارت آب مجازی را در نظر بگیریم. فرض کنید هر کیلو گوشت قرمز ۱۶ متر مکعب آب مصرف می‌کند. هر کیلو گوشت مرغ ۶ متر مکعب آب مصرف می‌کند. بعضی سراغ مساله آب مجازی می‌روند و می‌گویند گوشت قرمز وارد کنیم که قبل از انقلاب پیشنهاد مهندس مشاور بوکرز بود. نمی‌توانیم هم در غلات خودکفا شویم، هم گوشت قرمز تولید کنیم. باید یکی را انتخاب کنیم. خود کشاورز انتخاب می‌کند. ما در فارس دشتی داریم به نام سروستان که بحران آب دارد. زمانی ۹ یا ۱۰ هزار هکتار گندم در آن می‌کاشتند. الان به زیر دو هزار هکتار رسیده است. کسی مانع نیست. ولی باید در نظر بگیریم که درآمد کشاورز گندم‌کار را هم از دو طریق بالا ببریم؛ یکی از طریق افزایش عملکرد، و دیگری بهره‌وری آب و زمین. چون گندم را برای غذای‌مان نیاز داریم، اعمال نظری باید داشته باشیم. باید هر جا که لازم است، تکنولوژی ببریم. تضمین قیمت کنیم. البته تضمین قیمت نباید به گونه‌ای باشد که مانع سایر محصولات شود که آن هم درست نیست. مهم این است که در بحث خودکفایی، سیاست وزارت‌خانه این است که خودکفایی هدف نیست. در زمان بحران‌ها می‌تواند هدف شود. باید نتیجه‌ی یک استراتژی و راهبرد مطلوب در کشاورزی باشد.